

Výroční zpráva za rok 2013

I. Charakteristika organizace

DYS-centrum® Praha, o.s. (dále také **DYS-centrum®**) je **dobrovolné nezávislé sdružení občanů a právnických osob, kteří se ve svém profesním nebo osobním životě setkávají s problematikou specifických poruch učení a/nebo chování** (dále také **SPUCH**). Ve své činnosti navazujeme na dlouholetou tradici práce s dětmi se specifickými poruchami učení a chování, jejíž základy byly v České republice položeny již v polovině minulého století. Současně se na základě tuzemských i zahraničních příkladů dobré praxe i teoreticko-výzkumných studií snažíme neustále rozvíjet a zdokonalovat současné modely péče o uvedenou cílovou skupinu. Kromě práce s dětmi se proto věnujeme také dospívajícím a dospělým se specifickými poruchami učení a chování. V současné době pokládáme profesně za klíčový posun od tradičního medicínského přístupu ke **SPUCH** k modelu sociálnímu, tedy posun od „nálepkování“ prostřednictvím stanovování diagnóz k budování takových interakcí, které podporují rozvoj jedince a dokážou jeho případné deficity eliminovat.

DYS-centrum® vzniklo 2. února 1995. Významný podíl na tom měl profesor Z. Matějček, který inicioval vznik organizace, jež by vhodně doplnila a rozšířila spektrum podpůrných opatření a služeb pro jedince se **SPUCH**, nabízených v té době oficiálními školskými poradenskými zařízeními. Činnost organizace je zakotvena ve stanovách a zaměřuje se primárně na děti, dospívající a dospělé se specifickými poruchami učení a chování, jejich rodinné příslušníky i další významné osoby v jejich okolí. Mimo to intenzivně spolupracujeme s učiteli, kteří se setkávají s žáky a studenty se **SPUCH** (od učitelů mateřských škol až po vysokoškolské pedagogy), s pracovníky školských poradenských zařízení, školních poradenských pracovišť, logopedy, neurology i dalšími profesionály, mezi jejichž klienty jedinci se **SPUCH** patří.

Aktivity **DYS-centra** se již několik let stabilně orientují na oblast **poradenskou; konzultační; vzdělávací; informační a publikační; dokumentační**.

V roce 2013 tvořily pracovní tým:

PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D. (psycholožka – diagnostická, poradenská a reedukační práce s klienty; manažerská a metodická práce)

Mgr. et Mgr. Zuzana Pospíšilová (psycholožka – diagnostická, poradenská a reedukační práce s klienty; manažerská a metodická práce)

Mgr. Jaroslava Punčochářová (speciální pedagožka – poradenská a reedukační práce s klienty)

Mgr. Jana Pechancová (speciální pedagožka – poradenská a reedukační práce s klienty; správa knihovny **DYS-centra**, správa webových stránek obchodu **DYS-centra**)

Mgr. Pavel Dosoudil (speciální pedagog – poradenská, konzultační a terapeutická práce s klienty se zaměřením na výchovnou problematiku ve škole i v rodině)

Mgr. Lucie Matějovská (psycholožka – poradenská a reedukační práce s klienty)

Jiřina Nejedlá (poradenská a reedukační práce s klienty; vedení obchodu DYS-centra; administrativní práce)

Nora Valerová (poradenská a reedukační práce s klienty; podíl na správě webových stránek)

Mgr. Jana Janáčková (poradenská a reedukační práce s klienty)

Pavčina Petrželová (administrativní pracovnice; organizace a pořádání vzdělávacích aktivit DYS-centra; podíl na vedení obchodu DYS-centra)

Mimo uvedený pracovní tým spolupracuje DYS-centrum[®] s dalšími odborníky z řad psychologů, speciálních pedagogů, učitelů, logopedů, neurologů, pediatrů, rehabilitačních pracovníků apod., kteří se podílejí na péči o klienty DYS-centra, nebo v DYS-centru lektorují kurzy a další vzdělávací aktivity pro odbornou veřejnost.

Činnosti DYS-centra jsou dále podporovány zájmem či přímo aktivním zapojením členů občanského sdružení. **Členskou základnu** tvoří především odborníci pracující s osobami se specifickými poruchami učení (jedná se o učitele, speciální pedagogy, psychology, logopedy, sociální pracovníky) a rodiče dětí a dospívajících se SPUCH. Počet aktivních členů k 31. 12. 2013 byl 20 osob.

Činnost občanského sdružení řídí **Předsednictvo**. Dalším řídicím orgánem je **Revizní komise**.

V r. 2013 byli členy **Předsednictva**:

- ✓ PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D. (předsedkyně)
- ✓ Mgr. et Mgr. Zuzana Pospíšilová (místopředsedkyně)
- ✓ Jiřina Nejedlá (hospodářka)
- ✓ PhDr. David Čáp
- ✓ Mgr. Jana Strnádková

Členky **Revizní komise** byly v roce 2013:

- ✓ Mgr. Jaroslava Punčochářová
- ✓ Mgr. Jana Pechancová (zvolena Valnou hromadou v březnu 2013)
- ✓ Mgr. Jana Janáčková
- ✓ Nora Valerová (ukončila činnost v březnu 2013)

Nejvyšším orgánem sdružení je **Valná hromada**.

II. Činnost DYS – centra

Aktivity organizace byly v roce 2013 realizovány v následujících oblastech:

1. Poradenská činnost

DYS-centrum® nabízí klientům komplexní diagnostiku specifických poruch učení a/nebo chování, popř. některých přidružených obtíží. Kromě tradičních vyšetření nabízí DYS-centrum® jako jedna z mála organizací v ČR také tzv. dynamické vyšetření, a to podle baterie LPAD (Learning propensity assessment device), jejímž autorem je R. Feuerstein. Mimo to probíhají na základě poptávky klientů některá vyšetření také v anglickém jazyce za využití původních diagnostických nástrojů v anglickém jazyce.

Nejrozsáhlejší složku spolupráce s dětskou a dospívající klientelou představují reedukační a rozvíjecí cvičení, která jsou realizována od předškolního věku do období dospívání. U klientů navštěvujících základní a střední školy se zaměřujeme na reedukace, adekvátní intervenci, popř. hledání kompenzačních mechanismů, u dětí předškolního věku podporujeme rozvoj schopností a dovedností potřebných pro úspěšné zahájení školní docházky.

Kromě tradičních, dlouhodobě osvědčených reedukačních postupů DYS-centrum® při práci s klienty zařazuje nové přístupy a snaží se ve prospěch dětí efektivně kombinovat takové metody, které jim umožní minimalizovat obtíže související s problematikou SPUCH, a současně vyzdvihnout a rozvinout jejich silné stránky. V rámci **individuální nápravné péče** pracujeme podle metodických materiálů tuzemských i zahraničních odborníků – mimo jiné prof. Z. Matějčka, doc. O. Zelinkové, dr. Z. Michalové, dr. J. Nováka, Mgr. J. Bednářové, doc. V. Pokorné, dr. H. Žáčkové, dr. P. Kuncové a dalších. Tradiční reedukační aktivity s dětmi i dospívajícími rozšiřujeme o využití specializovaných počítačových programů či jiné formy využití moderních technologií. Významným předpokladem volby nových metod pro práci s klienty je jejich zaštitění odbornou vědeckou komunitou a prověření výzkumnou činností (tzv. evidence-based methods). Zcela odmítáme využívání alternativních metod, které jsou založeny na dojmech a nerelevantních východiscích.

V roce 2013 nabízelo DYS-centrum® dětem a jejich rodičům následující:

- ✓ **Komplexní náprava** specifických poruch učení
- ✓ **Rozvíjecí cvičení** pro děti předškolního věku
- ✓ program **HYPO**
- ✓ program **MAXÍK**
- ✓ program **KUPOZ**
- ✓ program **Percepční a motorická oslabení ve školní praxi**
- ✓ **Grafomotorický nácvik** podle Mgr. Bednářové
- ✓ **Feuersteinova metoda instrumentálního obohacování**
- ✓ **Já na to mám!** – program rozvoje učebních strategií pro studenty středních škol s dyslexií

Většinu činností s dětmi předškolního a mladšího školního věku absolvují také **rodiče**, neboť jejich zapojení do práce s klienty pokládáme za klíčové pro úspěšné zvládnutí obtíží. Děti navštěvují DYS-centrum[®] v nejkratším intervalu 2x týdně, maximálně pak 1x za měsíc. V mezidobí je nesmírně důležitá průběžná domácí práce rodičů s dětmi, která probíhá nenásilnou, převážně hravou formou a využívá metody, které přispívají k rozvoji dětí, pokud se tradiční školní postupy stanou neúspěšnými.

V roce 2013 iniciovalo spolupráci s DYS-centrem **128 nových klientů**. **Přímé práci** s dětmi, dospívajícími či dospělými se SPUCH bylo v průběhu roku věnováno **1.644 hodin**, které v různém rozsahu navštívilo **247 klientů**. 101 z nich uskutečnilo pouze jednu návštěvu. V těchto případech se nejčastěji jednalo o komplexní vyšetření, konzultaci, případně byla spolupráce s DYS-centrem zahájena teprve na konci kalendářního roku a pokračuje v roce následujícím. Nejvyšší počet návštěv v průběhu roku činil 80 hodin.

2. Konzultační činnost

DYS-centrum[®] nabízí konzultace **rodičům dětí i dospívajících** se SPUCH, kteří se na nás obrazejí s žádostí o pomoc. V roce 2013 stejně jako v uplynulých letech požádalo o konzultaci rovněž několik **dospělých, kterým byly v dětství poruchy diagnostikovány**, popř. vzhledem k věku nezískali možnost diagnostické a reedukační péče, avšak stále čelí potížím typickým pro symptomatiku SPUCH. Jejich dotazy se především týkaly pracovního uplatnění a studia na vysoké škole, popř. dálkového studia na střední škole. Konzultace využívají rovněž **učitelé a poradenští pracovníci** z oblasti školství, případně **další odborníci**, kteří se ve své praxi setkávají s klientelou DYS-centra. Počet jednorázových konzultací v roce 2013 činil 22.

3. Vzdělávací činnost

DYS-centrum[®] je **akreditované pracoviště MŠMT** a v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků nabízí každoročně několik desítek kurzů, seminářů i pracovních dílen v různém rozsahu. Lektory kurzů jsou především psychologové a speciální pedagogové s dlouholetou praxí a zkušenostmi v oblasti specifických poruch učení a chování. Kromě vzdělávacích akcí, které proběhly přímo v DYS-centru, se konaly také semináře na objednávku konkrétních škol, které byly realizovány v místě školy, a účastnily se jich celé pedagogické sbory.

V roce 2013 DYS-centrum[®] uspořádalo následující vzdělávací akce:

- ✓ Diagnostika dovedností předškoláka – konalo se 2x
- ✓ Diagnostika dyskalkulie
- ✓ Diagnostika leváctví, práce s levorukým dítětem
- ✓ Dyskalkulie – reedukace – mladší a starší školní věk – konalo se 2x
- ✓ Dyslexie a dysortografie prakticky – konalo se 2x (1x na objednávku pro organizaci Člověk v tísni mimo sídlo DYS-centra)
- ✓ Efektivní strategie učení u dětí se SPUCH – konalo se 2x (1x na objednávku pro celou sborovnu, mimo sídlo DYS-centra)
- ✓ HYPO – Prevence SPUCH – konalo se 2x

- ✓ Jak diagnostikovat poruchy pozornost s hyperaktivitou a impulzivitou – pedagogická diagnostika ADHD
- ✓ Jak vést reedukační skupiny na ZŠ – konalo se 3x
- ✓ Jsem neposedný. Co s tím mám dělat? Aneb já už s ním nemůžu vydržet! – konalo se 2x (1x na objednávku pro celou sborovnu, mimo sídlo DYS-centra)
- ✓ Klady a zápory hyperaktivity od raného věku do dospělosti
- ✓ Lezení – základ grafomotoriky – konalo se 3x
- ✓ Metoda dobrého startu - konalo se 3x
- ✓ Můžeme pomoci dětem s ADHD?
- ✓ Pedagogická podpora dítěte s narušenou komunikační schopností v MŠ
- ✓ Pomoz mi naučit se číst!
- ✓ Práce s výchovnými problémy ve třídě – konalo se na objednávku pro celou sborovnu, mimo sídlo DYS-centra
- ✓ Práce se stresem – konalo se na objednávku pro celou sborovnu, mimo sídlo DYS-centra
- ✓ Respektovat a být respektován – Přirozené lidské potřeby, potřeba dohod a pravidel
- ✓ Respektovat a být respektován – Rizika trestů a co namísto nich
- ✓ Rizika a úskalí vystavování posudků k maturitní zkoušce u žáků se SPU – konalo se 2x (1x na objednávku pro celou sborovnu, mimo sídlo DYS-centra)
- ✓ Rozvoj grafomotoriky u dětí předškolního a mladšího školního věku – konalo se 3x
- ✓ Rozvoj vnímání předškoláka
- ✓ Signály SPU na počátku školní docházky (Test rizika) – konalo se 3x
- ✓ Specifické poruchy učení – konalo se na objednávku pro celou sborovnu, mimo sídlo DYS-centra
- ✓ Specifické poruchy učení a chování a jejich náprava – konalo se 2x
- ✓ Specifické poruchy učení na 2. a 3. stupni – konalo se v rámci projektu OPPA na objednávku pro celou sborovnu, mimo sídlo DYS-centra
- ✓ Specifické poruchy učení u žáků ZUŠ – konalo se na objednávku pro celou sborovnu, mimo sídlo DYS-centra
- ✓ Středoškoláci s dyslexií (a těmi dalšími) – konalo se na objednávku pro celou sborovnu, mimo sídlo DYS-centra
- ✓ SPUCH u žáků ZUŠ
- ✓ Školní zralost
- ✓ Výtvarné náměty a inspirace pro práci s dětmi
- ✓ Výtvarné techniky a materiály pro práci s dětmi
- ✓ Využití relaxačních technik při práci s dětmi zvláště s ADHD, ADD ve vyučování

Na všech uvedených vzdělávacích akcích bylo dohromady **proškolen 845 frekventantů**. Vzdělávací akce navštěvují nejen učitelé, ale také školští poradenští pracovníci, rodiče našich klientů a studenti vysokých škol. Studenti psychologie a speciální pedagogiky v roce 2013 rovněž využili **nabídky stáží a náslechnů** v průběhu přímé práce s klienty.

V roce 2013 obdrželo DYS-centrum® akreditaci, resp. prodloužení akreditace, MŠMT ČR na vzdělávací akce:

- ✓ Diagnostika dyskalkulie (NOVĚ AKREDITOVÁNO)
- ✓ Diagnostika leváctví, práce s levorukým dítětem
- ✓ Dyskalkulie – reedukace – mladší a starší školní věk

- ✓ Dyspraxie, vývojová porucha koordinace
- ✓ Já na to mám! Program rozvoje učebních strategií pro studenty SŠ s dyslexií
- ✓ Jak efektivně pracovat v hodinách ČJ se žáky 2. stupně a studenty SŠ se SPUCH (NOVĚ AKREDITOVÁNO)
- ✓ Jsem neposedný. Co s tím mám dělat? Aneb já už s ním nemohu vydržet!
- ✓ Lezení – základ grafomotoriky
- ✓ Matematika názorně nejen pro žáky s dyskalkulií (NOVĚ AKREDITOVÁNO)
- ✓ Metody vyučování čtení
- ✓ Nácvik čtení a psaní na počátku školní docházky (NOVĚ AKREDITOVÁNO)
- ✓ Náročná situace ve školní třídě (NOVĚ AKREDITOVÁNO)
- ✓ Neukázněný a neprospívající žák (Neučí se a ještě zlobí) (NOVĚ AKREDITOVÁNO)
- ✓ Předškolák s problémovým chováním (NOVĚ AKREDITOVÁNO)
- ✓ Signály specifických poruch učení na počátku školní docházky (Test rizika)
- ✓ Specifické poruchy učení na 2. a 3. stupni
- ✓ Úskalí práce se žáky se SPUCH (řešení praktických problémů) (NOVĚ AKREDITOVÁNO)
- ✓ Výtvarné hry a společné projekty s dětmi (NOVĚ AKREDITOVÁNO)
- ✓ Vyučování cizím jazykům u žáků se specifickými poruchami učení

4. Informační a publikační činnost

V průběhu roku 2013 byly nadále aktualizovány a modernizovány **webové stránky** DYS-centra. Jejich návštěvníci mají možnost získat veškeré informace o činnosti organizace, o nabídce vzdělávacích aktivit, metodických, reedukačních i výukových materiálech, které nabízíme. V souvislosti s prezentací DYS-centra v zahraničí jsou webové stránky rovněž doplněny o text v anglickém jazyce, který představuje hlavní aktivity zahraničním zájemcům.

DYS-centrum[®] informovalo o svých aktivitách rovněž u příležitosti řady odborných akcí.

Aktuální informace o aktivitách v DYS-centru byly zveřejněny v následujících médiích či na veřejných akcích:

- ✓ Časopis Bel Mondo
- ✓ NGO Market
- ✓ Osmička – měsíčník městské části Praha 8
- ✓ TV Metropol

V roce 2013 pokračovalo DYS-centrum[®] rovněž ve své publikační činnosti. Vzhledem k vysokému množství odběratelů bylo nutné dotisknout pracovní listy **Zrakové vnímání: Optická diference**, díly I. i II. od autorky J. Bednářové. Nově vyšly v DYS-centru publikace **Astronomie bez dalekohledu** autorky K. Balharové, **Test zrakového vnímání** od L. Felcmanové a didaktická pomůcka **Černý Petr a červená Pepča** T. Procházkové.

Dalším významným počinem roku 2013 bylo pořádání prodejní výstavy a konference **DYSKORUNKA 2013**, která se konala 14. listopadu 2013 v prostorách DDM hlavního města Prahy v Karlínském spek-

tru. Své produkty prezentovalo osmnáct vystavovatelů z celé republiky. Konference probíhala ve dvou paralelních sekcích, zúčastnilo se jí bezmála sto padesát posluchačů a proběhlo patnáct přednášek. Novinkou roku 2013 byly dvě dílny, na které byli zváni také rodiče s dětmi.

5. Dokumentační oblast

V roce 2013 DYS-centrum[®] nadále rozšiřovalo **fond své knihovny a mediátéky**. Kromě na trhu běžně dostupných publikací souvisejících s problematikou SPUCH obsahuje knihovna unikátní zahraniční publikace i periodika. Knihovna je k dispozici členům DYS-centra, odborné i laické veřejnosti. V roce 2013 jsme opět nakoupili řadu zahraničních titulů, které nejsou českému čtenáři běžně dostupné.

III. Zapojení DYS-centra do aktivit externích organizací

DYS-centrum[®] pokračovalo ve spolupráci s firmou Euroface Consulting, s. r. o., která je českým partnerem několika odborných mezinárodních projektů věnovaných tématu dyslexie. V rámci spolupráce s námi byla realizována pilotní studie e-learningového vzdělávacího programu **Dyslang** (zaměřeno na žáky z cizojazyčného prostředí, u nichž se projevují obtíže dyslektického charakteru).

Pokračovala také spolupráce s internetovým portálem **Vaše děti**, na němž funguje internetová poradna zaměřená na problematiku specifických poruch učení. Na dotazy zájemců odpovídají L. Krejčová a Z. Pospíšilová.

V roce 2013 jsme nadále intenzivně **spolupracovali s Českou společností „Dyslexie“ (ČSD)**. Na konferencích pořádaných touto organizací byly prezentovány novinky DYS-centra.

Na jaře 2013 bylo DYS-centrum osloveno společností **Člověk v tísni** a pro účely jejich projektu „Mají na to! Jak podpořit sociálně znevýhodněné děti na ZŠ jsme zpracovali texty Nápravy SPU v souvislosti se sociálním znevýhodněním a Trénink soustředění a pozornosti.

IV. Hospodaření v roce 2011

V roce 2013 činily celkové **příjmy DYS-centra 5.071.994,74 Kč** (včetně grantové podpory). Nejvýznamnější podíl představovaly platby za prodej metodických materiálů a vzdělávací aktivity a grantová podpora. Nezanedbatelnou součástí byly rovněž příjmy od klientů za diagnostickou, reedukační a konzultační činnost.

Výdaje v roce 2013 činily **5.134.884,04 Kč**. Nejvýznamnější položky této kategorie představovaly nákup zboží a mzdy zaměstnancům DYS-centra, nájem, nákup vybavení a provozní režie.

V. Dotace a granty

V roce 2013 zahájilo DYS-centrum® **projekt financovaný z Operačního programu Praha adaptabilita (OPPA)** nazvaný Poradenská podpora žáků se specifickými poruchami učení na 2. stupni ZŠ. V rámci projektu probíhá spolupráce s pěti základními školami, do nichž DYS-centrum® vyslalo své poradenské pracovníky na pravidelnou práci se žáky se specifickými poruchami učení. Poradenské služby jsou nabízeny také individuálně klientům DYS-centra, kteří patří do cílové skupiny žáků druhého stupně se specifickými poruchami učení, kteří studují na území hlavního města Prahy. Dále je nabízeno vzdělávání učitelům druhého stupně působícím v pražských školách. V neposlední řadě v průběhu projektu vzniknou metodické příručky pro učitele druhého stupně ZŠ se zaměřením na výuku žáků se specifickými poruchami učení. Celková přidělená výše grantu činí **3.108.580,20 Kč**.

Dále se DYS-centrum® podílí na realizaci mezinárodního projektu „**Grundtvig learning partnership**“ – **Empowering parents for support of their children with dyslexia** (Pomoc rodičům, aby dokázali podpořit své děti s dyslexií). Dalšími partnery jsou organizace z Lotyšska, Estonska a Itálie a cílem projektu je vytvoření „manuálu“ pro rodiče dětí s dyslexií. Celková přidělená výše grantu činí **13.200 EUR**.

Zpracovala PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D.

(předsedkyně o. s.)